Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Роменський міськрайонного суду Сумської області
16.01.2025

м. Суми, 2025 рік

І. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі - НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19[1], 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 24.10.2024 групою НПМ здійснено відвідування Роменського міськрайонного суду Сумської області (далі – суд).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Мельник Володимир Анатолійович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Завалій Анастасія Іванівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Черпаков Генадій Валерійович, представник громадської організації.

Суд розташований за адресою: 42000, Сумська область, місто Ромни, вулиця Соборна, будинок 12.

Керівництво установи:

Шульга В’ячеслав Олександрович, в.о. голови суду;

Богдан Іван Іванович, керівник апарату суду.

Суд розташований у двох будівлях «А-1» та «Б-1». Зазначені будівлі перебувають в оренді та знаходяться у власності Роменської міської ради Сумської області.

Необхідно зазначити, що приміщення будувались не з метою розміщення в ньому суду, та не пристосовані до таких потреб, що суттєво впливає на внутрішнє планування та належне дотримання за цих умов прав і свобод людини під час здійснення правосуддя.

Суд розглядає цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, визначених законом.

Штатна чисельність працівників становить 42 особи. Згідно зі штатним розписом кількість штатних посад суддів - 10, здійснює правосуддя – 4 судді.

Для здійснення правосуддя в суді облаштовано 7 залів для засідань, 5 з них для розгляду кримінальних справ.

Приміщення суду «А-1» розміщені в триповерховій будівлі та займають третину всієї площі споруди. Інші приміщення зайняті торговими магазинами. Біля входу у вестибюль розміщена табличка з найменуванням суду. Наявна система відеоспостереження та стаціонарний металодетектор арочного типу (фото – 1,2).

У будівлі «А-1» облаштовано два зали судового засідання для розгляду кримінальних справ (№4 на другому та №2 на третьому поверхах), які

обладнано загородженням зі спеціального захисного скла для розміщення підсудних та системою відеоконференцзв'язку для проведення судовихзасідань (процесуальних дій) у режимі відеоконференції (фото - 6).

Приміщення «Б-1» розміщено в двоповерховій будівлі. Біля входу у вестибюль розміщена табличка з найменуванням суду. Вхідна група обладнана пандусом та кнопкою виклику. Наявна система відеоспостереження та стаціонарний металодетектор арочного типу (фото - 8). Наявний окремий під'їзд до будівлі «Б-1» з частково огородженим майданчиком для заїзду спеціального автотранспорту та висадки обвинувачених (фото – 9). На першому поверсі облаштовані дві камери для тримання обвинувачених (підсудних) та засуджених.

В будівлі «Б-1» облаштовано три зали судового засідання для розгляду кримінальних справ (№№ 1,2,3 на першому поверсі), які обладнано загородженням зі спеціального захисного скла для розміщення підсудних та системою відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань (процесуальних дій) у режимі відеоконференції (фото – 3).

Поруч з приміщенням «Б-1» розташований вхід в підвальне приміщення, яке використовується як найпростіше укриття (фото - 10).

Охорона приміщень А-1 та Б-1 здійснюється працівниками Служби судової охорони Сумської області.

У приміщенні суду наявна аптечка для надання невідкладної домедичної допомоги особам у разі потреби (фото 2).

Під час відвідування у суді не було осіб, які відносяться до категорії підсудних (засуджених).

Під час відвідування групою НПМ вивчено службову документацію, оглянуто приміщення суду щодо відповідності вимогам законодавства України та міжнародних стандартів. У приміщеннях суду в наявності інформаційні стенди на яких розміщено гра

Не зважаючи на заходи, вжиті керівництвом суду для забезпечення належного доступу до правосуддя, під час відвідування групою НПМ встановлено факти порушень прав людини та недоліки, що потребують вжиття заходів реагування і усунення причин та умов, що їм сприяють.

Попереднє відвідування суду не здійснювалось.

ІІ. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. У порушення пункту 9 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України,

Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11.06.2015 за № 698/27143 (далі - Інструкція), пункту 6.5.1 ДБН В.2.2-26:2010 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН В.2.2-26:2010), в приміщеннях суду А-1 та Б-1 відсутні приміщення конвою.

Окрім того, у приміщенні А-1 відсутні камери для обвинувачених (підсудних), засуджених. Зазначене також порушує вимоги роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, яким заборонено спілкування між собою.

Слід зазначити, що за поясненним адміністрації суду в будівлі «А-1» підсудних доставляють одразу в зал судового засідання.

2. Установлено факт порушення вимог пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010, яким передбачено, що кількість камер для підсудних (засуджених) слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Беручи до уваги викладене, в будівлях суду А-1 та Б-1, де розташовано п’ять залів судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано п'ятнадцять камер. Натомість в суді всього дві камери для підсудних (засуджених) розташовані тільки в приміщенні «Б-1».

3. У порушення вимог пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010, в приміщенні суду «Б-1» площа двох камер для підсудних (засуджених) менша ніж 4,0 м^2, а саме: площа кожної камери становить 2.7 м^2.

4. У порушення пункту 9.9 ДБН В.2.2-26:2010 у приміщеннях суду А-1 та Б-1 відсутні окремі санвузли, якими можуть користуватися обвинувачені (підсудні), засуджені.

За інформацією керівництва суду у разі потреби, таких осіб конвоюють до загального санітарного приміщення суду.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

5. У порушення пункту 5.11 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 14 Інструкції будівлі суду «А-1» та «Б-1» не обладнані боксом для заїзду спеціального автотранспорту варти та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огороджену стоянку для спеціального автотранспорту варти біля зовнішнього спеціального входу.

Посадка (висадка) обвинувачених (підсудних), засуджених приміщенні суду «Б-1» проводиться зі зворотної сторони будівлі суду, «А-1» з центрального входу.

6. У порушення пункту 7.1.9 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 13 Інструкції у приміщеннях суду «А-1» та «Б-1» суду не забезпечено ізольований маршрут конвоювання підсудних (засуджених) від спеціального автомобіля до зали судових засідань.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

7. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010 будівлі суду «А-1» та «Б-1» не обладнані кімнатами для роботи адвоката з обвинуваченими, підсудними (засудженими), що унеможливлює реалізацію їх права на захист. За інформацією керівника апарату суду спілкування адвокатів з обвинуваченими, підсудними (засудженими) відбуваються в залах судових засідань або в камерах для тримання обвинувачених, підсудних (засуджених), що може порушувати принцип конфіденційності зустрічей.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв’язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (статті 21 Конституції України, статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

8. Відповідно до вимог ДБН 2.2-40:2018 доступність для маломобільних груп населення повинна забезпечуватися фізичною можливістю і зручністю потрапляння та пересування об’єктом.

Так, у порушення вимог пунктів 6.1.8 та 6.3 ДБН 2.2-40:2018 приміщення суду «А-1» не обладнано вертикальним підйомником або ліфтом, у зв’язку з чим маломобільні групи населення, без сторонньої допомоги, не можуть вільно пересуватись приміщеннями суду.

9. У порушення вимог пункту 11.5 ДБН 2.2-40:2018, санітарні вузли у приміщеннях суду «А-1» та «Б-1» не пристосовані для користування

маломобільними групами населення у зв’язку з відсутністю у них поручнів та можливості людині на візку потрапити до санітарної кімнати.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України:

Вжити заходи щодо запобігання порушень, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.

Роменському міськрайонному суду Сумської області:

1. Забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) не менш ніж 4 м^2 виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ;
2. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду та користування санітарною кімнатою;
3. Забезпечити обладнання боксу для заїзду спеціального транспорту варти та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огородженої стоянки для спеціального автотранспорту варти біля зовнішнього спеціального входу;
4. Забезпечити ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних) та засуджених від камери та зали судових засідань для розгляду кримінальних справ та обладнати такий маршрут системою відео нагляду;
5. Облаштувати в суді кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними) та засудженими;
6. Забезпечити в суді приміщення для розміщення особового складу варти та санітарні вузли.

Додаток: фотознімки на 3 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини **Володимир МЕЛЬНИК**

Фотоматеріали

Фото 1

Фото 2

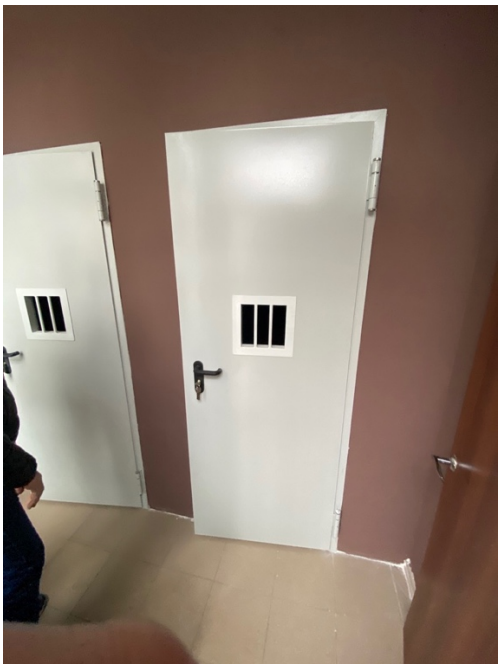
Фото 3

Фото 4

Фото 5 	**Фото 6**
Фото 7 	**Фото 8**

Фото 9 	**Фото 10**
Фото 11 	**Фото 12**